

Sievi 2014

Tuppuranevan tuulivoimapuiston
arkeologinen inventointi

Hans-Peter Schulz 10.11.2014

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologista inventointia Sievin Tuppuranevan tuulivoimapuistohankealueella, jossa on yht. 5 tuulivoimapaikkaa (uudessa syksyn sijoittelussa 4 tuulivoimalapaikka). Työn tilaaja on FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy. Työn teki MA/FM Hans-Peter Schulz 15.7.2014 ja 17.10.2014 (uusi sijoittelu), yht. 2 kenttätyöpäivää. Hankealue sijaitsee noin 3,2 – 4,8 km Sievin keskustassa lounaaseen Sievi – Toholammin tien luoteispuolella. Yli kolmas osa alueesta on vielä käytössä oleva turvetuotantoalue, jota ympäröi tasaista ojitettua rämättä, länsiosassa on avosuo. Hankealueen pohjoisosa ulottuu kumpumoreenialueelle, jossa korkeuserot ovat noin 5 – 7 m. Alueen laajuus on noin 3,3 km² (Uudessa sijoittelussa n. 4 km²).

Hankealueella inventoitiin turvetuotantoalueen ulkopuolella olevat tuulivoimaloiden paikat ja vaikutusalueet sekä nykyisten metsäteiden lähiympäristöä.

Inventoinnissa ei löytynyt muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita.

Sisällysluettelo

	S.
1. Perustiedot.....	2
2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät.....	2
3. Alueen maisema, topografia ja geologia.....	4
4. Alueen esihistoriallinen maankäyttö.....	5
5. Alueen historiallisen ajan maankäyttö.....	5
6. Tulokset.....	6
7. Maastokuvaukset ja valokuvat.....	7
8. Aineistoluettelo.....	12

1. Perustiedot

Inventointialue: Tuppuranevan tuulivoimapuiston suunnittelualue Sievin kunnassa sen keskustasta noin 3,2 – 4,8 km lounaaseen.

Tilaaja: FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy

Hankeomistaja: Puhuri Oy

Inventoinnin laji: Osainventointi

Työaika: Kenttätyöaika 15.7.2014, 1 kenttätyöpäivä

Peruskartat: 2342 08

Q4141R, Q4142R

Korkeus: n. 110 - 132 m mpy

Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto

Kopio raportista: Museoviraston arkisto (digitaalinen ja paperikopio), Pohjois-Pohjanmaan museo (digitaalinen kopio)

Aiemmat tutkimukset:

Hankealueella ei ole tehty aiemmin tutkimuksia. Lähialueen inventoinnit:

inventointi A.-K. Teurajärvi ja J.-P. Joona 1998,

inventointi V. Laulumaa 2009

inventointi J. Itäpalo 2009

inventointi H.-P. Schulz 2012

2. Inventoinnin lähtökohdat ja menetelmät

Sievin Tuppuranevalla on suunnitteilla tuulivoimapuisto, jossa on 4 tuulivoimalaa. Kolme voimalapaikkaa ja osa tiestöstä sijaitsevat vielä käytössä olevalla turvetuotantoalueella, ko. kohteet ei inventoitu. Inventointialueen koko on n. 4 km². Alueelta ja sen välittömästä lähiympäristöstä ei tunneta muinaisjäännöksiä, eikä alueella on tehty aikaisempia tutkimuksia. Sievin itäpuolella, kuivatun Evijärven rantavyöhykkeeltä sekä vanhan kirkon seudulta tunnetta useita kivikautisia asuinpaikkoja, ne sijaitsevat hankealueelta 5 – 8 km itäkaakkoon sekä 2,5 – 5 km pohjoiseen. Alueen pohjoisreunasta 2,5 km - 3,5 km luoteeseen on mjr-rekisteriin merkittyjä muinaisjäännöspisteitä, jotka ovat luonnonmuodostelmia.

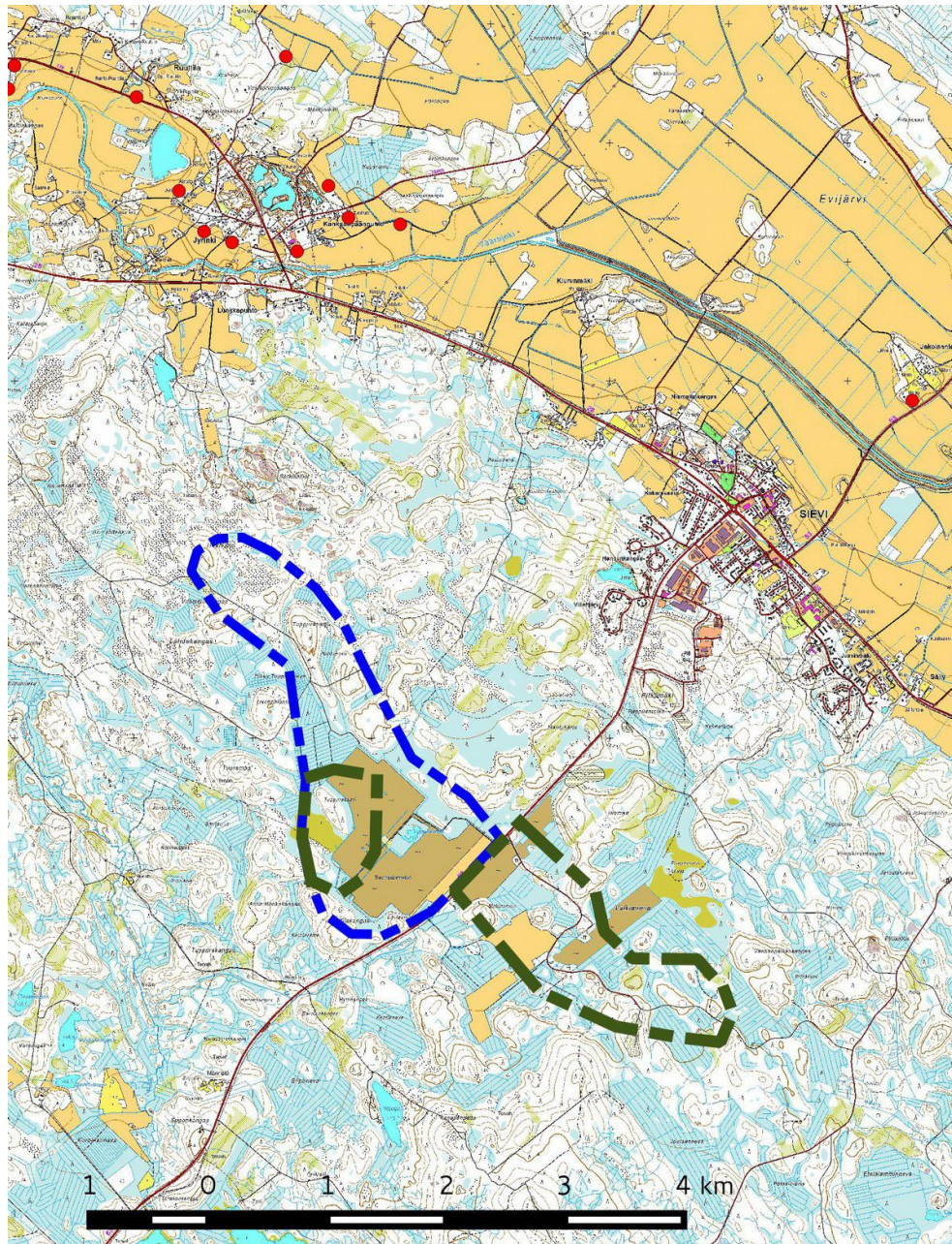
Esiselvitys

Esiselvityksessä käytettiin Museoviraston arkiston aineistoa, Museoviraston rekisteriportaalia, GTK:n kallioperä- ja maaperäkartoja, Maanmittauslaitoksen ortoilmakuvia, pitäjänkartat ja vanhoja peruskarttoja.

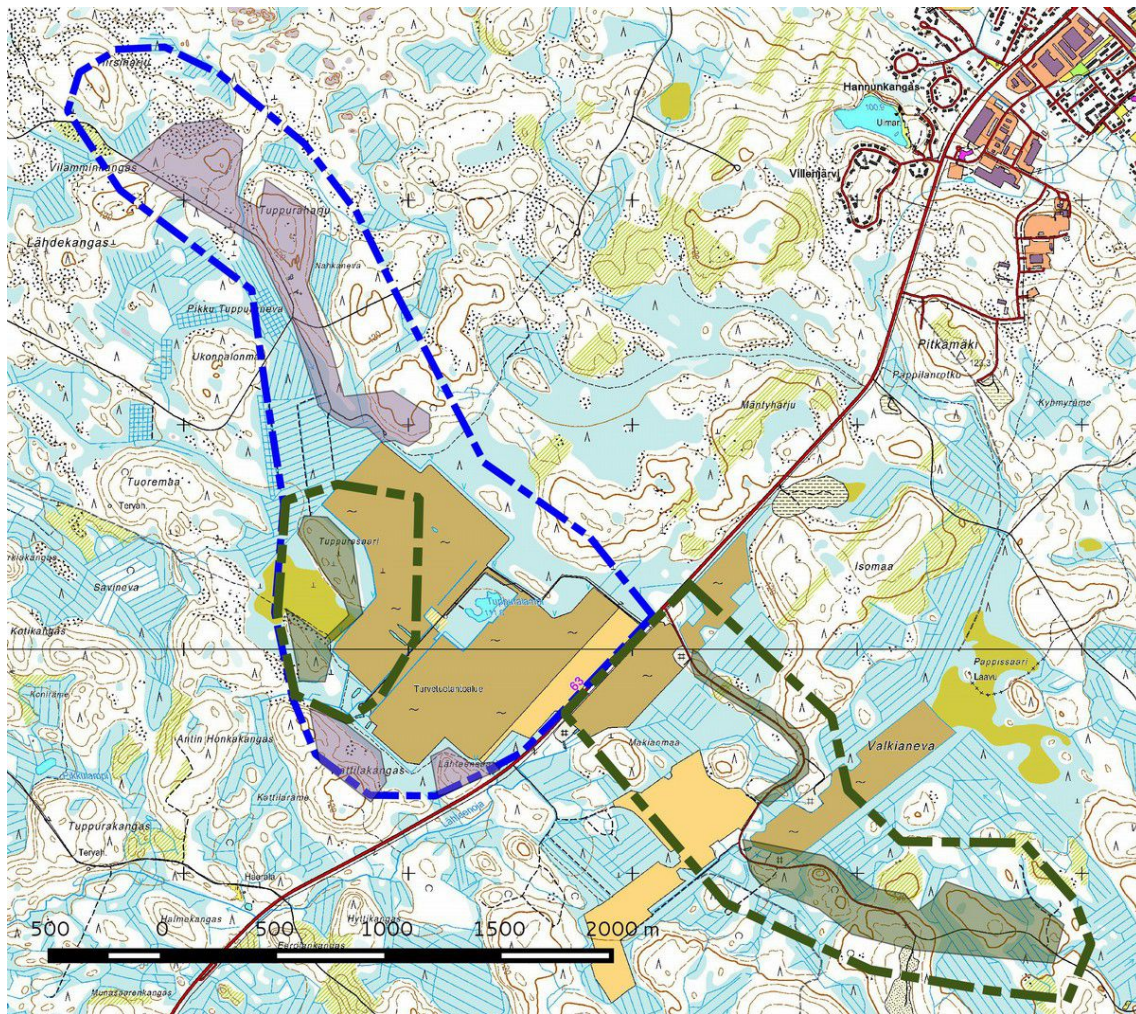
Menetelmät

Maastoinventoinnissa tarkastettiin tuulivoimaloiden paikat ja olevassa olevien metsäteiden lähiympäristöä sekä voimaloiden ja nykyisten metsäteiden väliset alueet. Maaperää tarkastettiin lähinnä ojien leikkauksista, koekuopitukselle sopivia korkeimpia hiekkaharjanteita / muinaisia rantatörmä ei ole alueella.

Työssä käytettiin EGNOS-yhteensopivaa paikanninta Garmin GPSmap 62s, Samsung Galaxy Tab3 tablettitietokonetta, sekä QuantumGis 2.4 paikkatieto-ohjelmaa

Yleiskartta 1. Inventointialueen rajausta katkoviivana (sininen 7/2014 ja vihreä 10/2014), sekä tunnetut muinaisjäännökset (punaiset pisteet). Mk n. 1:60 000, Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1: 25 000; 07/2014.

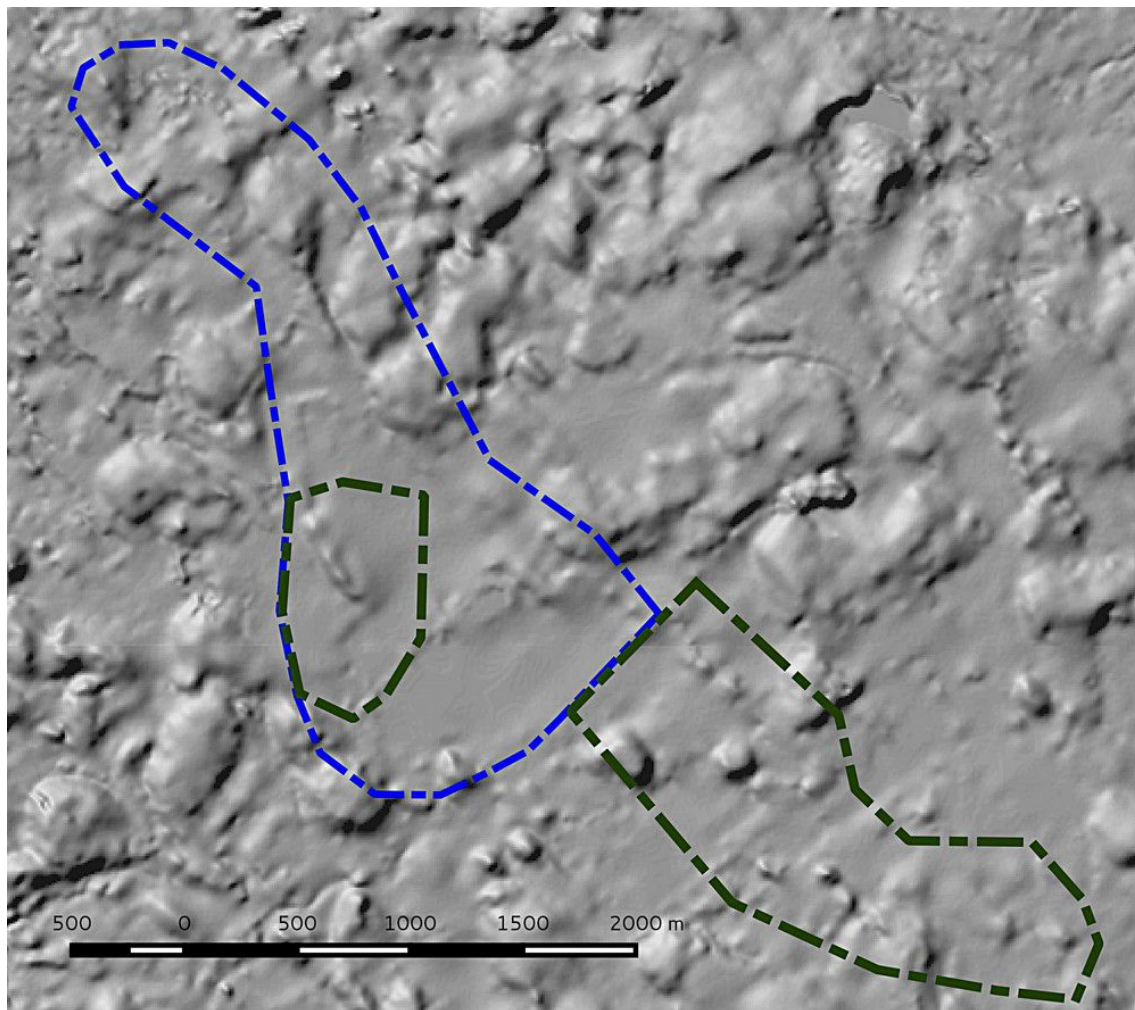
Yleiskartta 2. Inventointialueen rajausta katkoviivana (sininen 7/2014 ja vihreä 10/2014) ja inventoidut alueet (violetti 7/2012 ja vihreä 10/2014) mk n. 1:25 000 Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1: 25 000; 07/2014.

Tutkimushistoria

Lähilueella on tehty aiemmin 4 inventointia, vuonna 1998 osainventointi A.-K. Teurajärvi ja J.-P. Joona, 2009 Sievin kunnan yleisinventointi V. Laulumaa , 2009 osainventointi (vanhan Kirkon seudun viemäriinlat) J. Itäpalo sekä 2012 Metsähallituksen talousmetsien inventointi (KMO-hanke) inventointi H.-P. Schulz.

3. Alueen maisema, topografia ja geologia

Hankealue sijaitsee Vääräjokilaakson ja kuivatun Evijärven maatalousalueen lounaispuolella osittain suoalueella (josta suurin osa on nykyään turvetuotantoalue) ja osittain kumpumoreenialueella. Korkeuserot pohjoisosassa ovat 5 – 12 m. Maaperä alueen eteläosassa on turvekerrostuma, jonka paksuus ei tässä yhteydessä selvitetty; pohjoisosan karkeaa kumpumoreeni on pääosin lajittumatonta, paikoitellen esiintyvät pinnaltaan huuhtoutuneita rakka-alueita. Pohjoinen alue on nykyään miltei kokonaan talousmetsäkäytössä.

Yleiskartta 3. Tuppuranevan inventointialue, korkeusmalliin perustuva vinovalovarjoste. Maanmittauslaitoksen vinovalovarjosterasteri 10 m DEM, mk 1:25 000; 07/2014.

4. Alueen esihistoriallinen maankäyttö

Alue nousi noin 8200 vuotta sitten merestä, jolloin syntyi kivikkoinen saaristo. Vääräjoenlaaksoon Jyringin ja vanhan kirkon kohdalla muodostui noin 7000 vuotta kapea pitkä vuono. Muinaisen vuonon rannoilta tunnetaan useita kivilautisia asuinpaikkoja. Maankohoamisen takia merenrannanasutus siirtyi länteen, kuivatun Evijärven rannoilla Sievin keskustan itäpuolella kivilautinen asutus kuitenkin jatkui. Hankealue ei ollut otollista esihistorialliselle asumiselle maaperänsä ja topografiansa perusteella.

5. Alueen historiallisen ajan maankäyttö

Kiinteä maatalousasutus saapui alueelle ehkä jo 1500-luvun alkupuolella. Vuonna 1547 mainitaan 4 verotaloa, jotka sijaitsivat Jyringinjärven ja Evijärven rannalla sekä Vääräjoen varrella (K. Sarkkinen 1993). Hankealueen lähellä asutus syntyi vasta 1800-luvun alkupuolella, 1843 pitäjänkarttaan on merkitty Haaranen talo, joka sijaitsee hankealueen eteläreunasta 750 m lounaaseen. Alue oli todennäköisesti metsätalouskäytössä, tervanpoltosta todistavat 4 hankealueen länsipuolella sijaitsevaa tervahautaa.

Kartta 4. Ote pitäjänkartasta (Hällström 1843), kuvan keskellä nykyisellä turvetuotantoalueella sijaitseva Tuppuralampi, sitä noin kilometri lounaaseen on Haaralan talo.

http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/pitaejaenkartat/@@mapview?handle=hdl_12345678924166

6. Tulokset

Inventoinnissa ei löytynyt muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Hankealueen maaperän, topografian ja nykyisen maankäytön perusteella tulos oli odotettavissa.

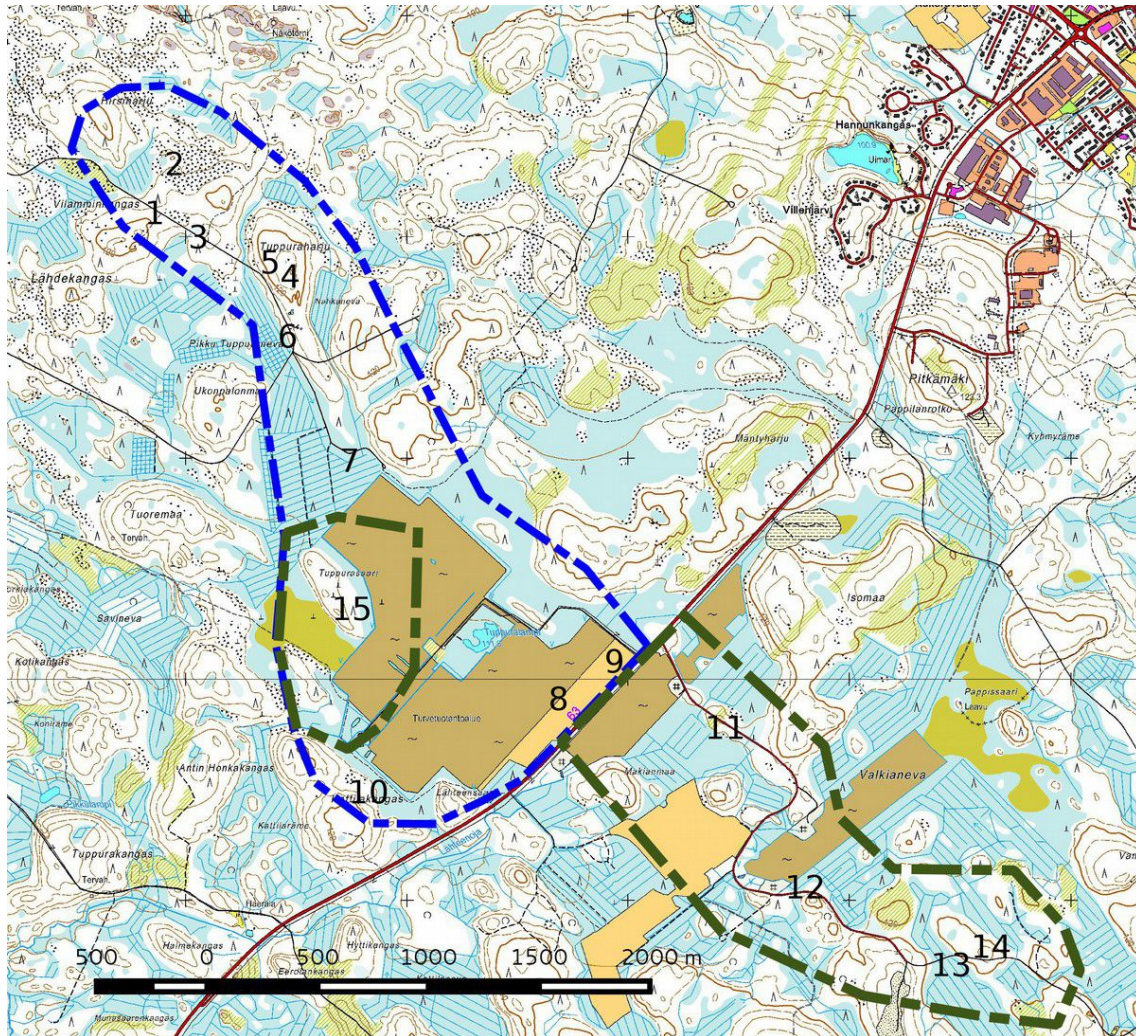
10.11.2014

Hans - Peter Schulte

Hans-Peter Schulz

7. Maastokuvaukset ja valokuvat

Kartta 5. Kuvauspaikat kuvat 1 – 15. Mk n. 1:25 000 Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1: 25 000; 07/2014.

Kuva 1 voimalapaikka kuvattu koilliseen, kivikkoinen tuoreehko kangas. Varttunutta kasvatusmetsää.

Kuva 2, rakka-alue voimalapaikan pohjoispuolella varttunutta kasvatusmetsää.

Kuva 3, nykyinen metsätie kuvattu kaakkoon.

Kuva 4, voimalapaikka kuvattu etelään, kivinen kuivahko kangas, varttunutta kasvatusmetsikköä.

Kuva 5, metsäkoneura voimalapaikan pohjoispuolella.

Kuva 6, nykyinen metsätie kuvattu luoteeseen, nuorta kasvatusmetsikköä.

Kuva 7, nykyinen metsätie Tuppuranevan luoteispuolella kuvattu eteläkaakkoon. Ojitettua rämettä, taimikkoa.

Kuva 8, Tuppuranevan turvetuotantoalue kuvattu länteen.

Kuva 9, voimalapaikka turvetuotantoalue kuvattu luoteeseen.

Kuva 10, voimalapaikan vaikutusalue kuvattu luoteeseen.
Kivinen kuivahko kangas, taimikkoa.

Kuva 11, nykyinen metsätie Valkianevan länsipuolella.

Kuva 12, voimalapaikka kuvattu luoteeseen; turvetuotantoalueen laita, tasaista pohjamoreenia, turvekerrostuma.

Kuva 13, nykyinen metsätie Vanhanparkankankaan länsipuolella.

Kuva 14, voimalapaikka kuvattu luoteeseen. Tuoreehko kivinen kangas, harvennettua kasvatusmetsikköä.

Kuva 15, voimalapaikan vaikutusaluetta kuvattu lounaaseen. Kivinen kangas, tuoreehko, erirakenteinen kasvatusmetsää.

8. Aineistoluettelo

Geologian tutkimuskeskus, http://www.gtk.fi/tietopalvelut/geologiset/kartta_aineistot/,
<http://geomaps2.gtk.fi/geo/>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön rekisteriportaali:
<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto, <http://www.vanhakartta.fi/historialliset-kartat/maakirjakartat/search-results>

Kirjallisuus:

Anne Ruuttula-Vasari (ed.) 1993, Sievistä sommaan näköön. Sievin historia. Ylivieska..

Pentti Virrankoski 1997, Pohjanlahden ja Suomenselän kansaa. Kokkola.